

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי י"ז שבט תשפ"ג | דף היומי בבלי: גזיר טז | דף הכולל: נדרים נח.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן ק' עד סימן ק"א סעיף ג'.
מוסר: שמירת הלשון - פרק ז' ו'מי שמעלים' עד 'ועל כן'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: ש. חשבון הנפש פ"ג "והשמונה עשר חשבון האדם" פ"ג "והעשרים חשבוננו עם נפשו"

בזמן רעידת אדמה מתרחשת גם תופעה נוספת מסתורית ומדהימה, הבהובים שמופיעים בשמיים לפני או במהלך הרעידה

"המביט לארץ ותרא"ד"

ה"לוחות הטקטוניים" לא עומדים ללא תזוזה, אלא הם נעים על פני השטח של כדור הארץ בעקבות תזוזת החומר הנוזלי הרוחח בליבת הכדור. לרוב, התנועה של הלוחות איטית ולא מורגשת. אך במקרים מסוימים נוצרת תנועה משמעותית יותר, כמו למשל החלקה איטית של לוח אחד מתחת ללוח אחר, או התחככות של שני לוחות זה בזה. התופעה האחרונה היא הגורם הבולט להיווצרות של רעידות אדמה, הנקראות גם בשם "רעש אדמה".

את עוצמת רעידת האדמה מודדים ה"סיסמולוגיים" (חוקרי רעידות אדמה) בעזרת מערכות "סיסמומטרים" (מכשירים הרגישים לתזוזות תת קרקעיות) המונחים בעומק האדמה ומודדים את תזוזת הלוחות הטקטוניים. כדי לאמוד את חוזקה של רעידת אדמה משתמשים הסיסמולוגים במושג "מגניטודה", שהיא מדד לכמות האנרגיה שהשתחררה מתוך כדור הארץ באזור המוקד של רעידת האדמה. שמו של האדם הראשון שהציע שיטה להערכת היה פרופסור 'ריכטר', ומכאן המושג "סולם ריכטר". ככל שהמספר ב"סולם ריכטר" גבוה, פירושו שרעידת האדמה חזקה והרסנית יותר (וכל מספר גבוה הרבה יותר מהמספר שתחתיו, למשל במגניטודה 4 משתחררת פי 30 יותר אנרגיה בהשוואה לרמת האנרגיה המשתחררת ברעידת אדמה במגניטודה 3). הנזקים העלולים להיות בעקבות רעידה ב"מגניטודה" גבוהה

מאת: הרב אלעזר גולדברג

קרה לך פעם שהתעוררת בבהלה מתוך תחושה שהמיטה שלך זזה ואינך מצוי על קרקע יציבה? אם חשתם בכך, יתכן והרגשתם ב"רעידת אדמה" קלה. רק לאחרונה שמענו על רעידת אדמה הרסנית וקטלנית שהתרחשה באישון ליל בטורקיה שלחופי הים התיכון והורגשה היטב במקומות רבים בארצנו הקדושה ועוררה בהלה רבה. גם אני נבהלתי כמובן ולאחר מספר שעות - כאשר נרגעתי מעט, התחלתי להרהר בהתרחשות המשונה הזו: מה פשרה של רעידה זו? ומדוע היא מתרחשת? ומאחר שאנו מאמינים בני מאמינים שלכל דבר שקורה בעולם יש מטרה וכוונה עליונה, יצאתי לברר את הנושא המסתורי המרתק את כולנו.

כדי להבין מהי רעידת אדמה וממה היא נגרמת, חשוב להבין את המבנה של כדור הארץ. העולם בו אנו חיים אינו משטח מעוגל אחד גדול והומוגני, אלא מזכיר בצורתו ובמבנה שלו את אגוז הקוקוס. האדמה שאנו עומדים עליה נקראת 'קליפת כדור הארץ', ומתחתיה יש חומר נוזלי וחם מאד של סלעים מותכים. קליפת כדור הארץ עצמה בנויה מתשעה "לוחות טקטוניים" עיקריים עליהם יושבות היבשות.

על העצבנות והבריחה של בעלי חיים שלא היו כלואים או קשורים בשעות שקדמו לצונאמי. לאחר שהסערה נרגעה התברר שמאותם בעלי חיים לא נפגעו אפילו אחד באסון הצונאמי! זאת בזמן שמאות אלפי אנשים קיפחו בו את חייהם.

גם בארץ ישראל מתרחשות רעידות אדמה אחת לתקופה, אך הן לרוב חלשות ואינן גורמות לנזקים. עם זאת, בהיסטוריה של ארץ ישראל נרשמו מספר רעידות אדמה חזקות שגרמו להרס רב, כמו זו שהתרחשה בצפת בשנת תקצ"ז שהחריבה את העיר וגבתה אלפי קרבנות. כמו כן התרחשה רעידה חזקה באזור ים המלח בשנת תרפ"ז, שפגעה באופן קשה בערים ירושלים, יריחו, טבריה, שכם ועוד.

יש מהחוקרים הסבורים כי אחת למאה שנה בערך מתרחשת באזורנו רעידת אדמה חזקה, אך **אנו מאמינים ויודעים שהכל מן השמים והשם יתברך הוא המביט לארץ ותרעד, ויש כוח במעשינו ותפילותינו לשנות את גזירות שמים, נודה על העבר ונבקש על העתיד שבורא העולם ירחיק מאיתנו - בניו אהוביו - את רעשי האדמה ונזקיה.**

(בארץ ישראל, ממספר 6 ומעלה) **אימים ונוראים**, אולם אין זה בגלל הרעידה עצמה, שכן מי שנמצא בזמן הרעידה בשטח פתוח ללא בתים ובניינים בסביבה, אינו ניוזק. והנזקים מתרחשים לרוב דוקא כאשר נמצאים באזור עירוני בנוי ובפרט לנמצאים בתוך מבנים, זאת מאחר שהרעידה - כשהיא בעוצמה גבוהה - מזעזעת את יסודות הבניינים וגורמת לקריסתם על יושביהם.

שתי עובדות מרתקות ומופלאות שמתרחשות בזמן רעידת האדמה:

בזמן התרחשות רעידת אדמה במקומות שונים בעולם, מתרחשת גם תופעה נוספת מסתורית ומדהימה הנקראת "אורות רעידת האדמה". מדובר בהבהובים שמופיעים בשמיים לפני או במהלך הרעידה. מעניין לא פחות שהאורות הללו צבועים בצבעי הקשת, מה שאומר שעלהעננים מוקרנת מעין שבירה של קרני האור. לרוב תופעה זו התרחשה בסין, בדרום ובצפון אמריקה.

בעלי חיים מסוגלים לחזות רעידת אדמה טרם התרחשותה! בעדויות מסופת הצונאמי שאירעה בעקבות רעש אדמה עז שפקד את תאילנד וסביבותיה לפני כעשרים שנה, סיפרו רבים

היתה זו שבת גשומה וירושלים היתה מוצפת במטרות עז, התפילה עוד לא החלה ולפתע צצה דמותו של אותו 'בעל תשובה' טרי בפתח בית-הכנסת. בידי הוא החזיק מטרייה ועל פניו חיוך מאושר...

מטרייה ירושלמית | שביבים גשומים

מאושר. והוא אכן היה מאושר על שזכה להשכים ולהגיע לתפילה.

ר' חיים יידל שהבחין במחזה, ידע שאילו ימהר ללמדו על החזקת מטרייה בשבת האסורה משום 'אוהל', ייכנס 'בעל התשובה' למבוכה ולמפח נפש. על כן הגה במהרה את תכניתו. הוא מיהר להורות לו לשים את המטרייה בחדר צדדי "עד אחרי התפילה". משהונחה המטרייה, הוא נעל את דלת החדר.

תיכף לאחר 'עלינו לשבח', עוד לפני 'אנעים זמירות', הוא חמק מבית-הכנסת כשהוא "שוכח" שהוא נעל את המטרייה של בעל-התשובה המאושר בחדר הצדדי...

הנה עוד סיפור מפעים הקשור לגשם ולמטרייה:

צועד אחד מיקירי ירושלים בסמטאות העיר העתיקה, מועיד את פניו לשיבת 'תורת חיים' הוותיקה. גשם פרצות שוטף את הסמטאות המקודשות. ממולו הוא רואה את הגאון והצדיק הירושלמי רבי שמחה בונם ורנר זצ"ל הפונה אף הוא אל בית תלמודו. עיניו מיהרו לצוד את המחזה המוזר: רבי שמחה בונם

יקותיאל יהודה גנזל

החסיד הירושלמי רבי חיים יהודה מינצברג, היה הגבאי הנודע בבית החסידים של חסידי קרלין בשכונת קטמון הירושלמית. חיייו לא היו קלים. צאצאיו כולם לקו בבריאותם וחלקם אף מתו על פניו. אולם תדיר היה לובש על פניו ארשת של שמחה ואמונה, כשהוא מלמד את כל סובביו פרק במצוות השמחה. יהודי רוסי שהכיר את ר' חיים יידל ועקב אחר הנהגותיו חזרות האמונה, לא יכול היה לעמוד מעברו השני של המתרס והוא החל להתקרב אל תחת כנפי השכינה ושב אל ידיו של אביו שבשמים, כאשר ר' חיים יידל לא מפסיק לקרבו ולארחו וללמדו את אורחות התורה והיהדות.

היתה זו שבת גשומה וירושלים היתה מוצפת במטרות עז, מה שלא מנע כמובן מבית-הכנסת הקרלינאי בקטמון להתמלא במתפללים שהשכימו כמדי שבת בבוקר לעבודת קונם. התפילה עוד לא החלה ולפתע צצה דמותו של אותו 'בעל תשובה' טרי בפתח בית-הכנסת. בידי הוא החזיק מטרייה ועל פניו חיוך

אני משיב את המטרייה לבית-המדרש, אולם היות ואינה שלי, חלילה לי מלהשתמש בה כ'שואל שלא מדעת', גם אם הגשמים לא מותירים בי סנטימטר יבש".

(המבשר)

החזיק בידיו מטרייה סגורה בעוד כל כולו נרטב מהגשמים החזקים. הלה מיהר לשאול את הצדיק והגאון לפשרה של מטרייה סגורה. זה המענה שקיבל: "אתמול כשיצאתי מבית התלמוד, החלפתי בטעות את המטרייה עם מישהו אחר. כעת

הגשם של משולם

אחד מסיפורי הגשם המרתקים, הייחודיים והלא-מוכרים שהתחוללו בירושלים העתיקה ובפרבריה. אפיזודה המשלבת תמימות מתוקה, אמונה טהורה וסוף מפתיע במיוחד

אותה קרוב לליבו והיא ליוותה אותו בכל אחד מימות השבוע. בתפילתו שחסרה אמנם הבנת מילות התפילה, אבל מלאה היתה בהתרפקות תמימה ובאמונה איתנה.

תעלומת השוק הריק

הגיעה תחילתה של חורף ירושלמית ובאחד מימי מר-חשוון נכנס משולם אל מעונו של הרב ובקשה חריגה בפיו: "היות ובימי החורף הקרים לא בטוח שיתקיים יום שוק מדי שבוע, אבקש שיכין לי רבנו רשימת תפילה לשבועיים מראש. רישום מסודר מה בדיק מתפללים בכל אחד מהימים בשבועיים הקרובים".

הרב כמובן ניאות בחפץ לב. הרשימה הוכנה והופקדה בידי משולם איש פרברי ירושלים.

בסוף צמחו הירקות שבגינתו ביבול שגיא ומשולם החליט כן לעלות ירושלימה חרף מזג האוויר. הוא ילבש אפוא את מעיל הצמר שקיבל בירושה מאבי-אביו והחמור יסתפק במרדעת שעליו. אחרת, אם ימתין שבוע נוסף, תקלקל הצינה את הירקות ותחתום קצם לאבדון.

משולם מגיע לשוק הירושלמי ומתפלא למצוא את עצמו מעוטר בסוחרים הערביים בלבד, כל הדוכנים השייכים לסוחרים היהודים שבעיר הקודש, שממו. ליבו של משולם צונח בקרבו צניחה כואבת, כסלע הניתק ממרומי הצוק וצונח אל התהום הפעורה. "יכול להיות שחלילה וחלילה טעיתי בחשבון הימים ועליתי הנה בשבת-קודש?" נפשו הסוערת שקטה מעט כשהבחין ביהודי החוצה את השוק ותחת שחיו תיק טלית ותפילין, משמע שלא שבת היום ולא חג ממועדי ישראל. הוא ניגש אל היהודי במרוצה, כמעט מחליק בשבירת גפיים כשהוא נתקל בארגז טקסטיל שלמרגלות אחד הדוכנים, הוא מברר אצל היהודי מבלי להרגיש שהוא שואג בבעתה: "מה? מה קרה היום? מדוע החנויות סגורות?"

"תענית-ציבור יש היום", השיב היהודי קצרות והביט נדהם

יקותיאל יהודה גנזל משולם, איש פרברי

משולם, איש פרברי ירושלים היה. איש פשוט היה והתגורר בכפר קטן שבמורדות עיר המקדש. לא איש של ידע ושל התבוננות היה, אופקיו צרים היו ופילוסופיות היו ממנו והלאה. שני שבילים היו לו בחייו, שביל אחד המוביל מכפר מגוריו אל ירושלים הקדושה והקרובה, ושביל נוסף המוליך מחלל ליבו הישר לכיסא הכבוד. את בוראו עבד בתמימות ובפשטות, בצניעות ובשלווה. ירא אלוקים היה ומשווה את בוראו לנגד עיניו בכל רגע, אבל מעולם לא הבין לטעמיהן של מצוות, הוא קיים את המצוות כפי שלימדו אביו - כי כך ציווה הבורא. יותר מזה, הוא לא ידע.

אחת לשבוע הוא היה עולה, ישוב על עגלת עצים, פשוטה כמותו, המונהגת בסחיבתו של חמור ערבי זקן וחסון.

בירושלים היה מתקיים יום השוק ובשוק הציע מרכולתו ליהודי ציון המסולאים בפז ולערביי ציון המסולאים בחלודה. את הירקות שגדלו בגינתו בשבוע החולף - מכר במחיר שוק והיה משתכר כדי כך וכך זהובים. מספיק כדי לקנות - באותו שוק עצמו - מצרכי מחיה לו ולנפשות ביתו עבור השבוע הקרוב.

ומדי שבוע הוא גם היה נכנס אל ארבע אמותיו של הרב דמתא, מדי שבוע עם אותה בקשה. שכן משולם טהור הלב, בקושי ידע קרוא וכתוב. סידור היה לו בביתו אבל על מנת להתפלל בו הוא נזקק ל'הוראות הפעלה' פשוטות ולקוניות. אחרת איך ידע איזה 'שיר של יום' אומרים מדי יום? מתי צריך לומר 'הלל' ומתי מתפללים גם 'מוסף'? מתי מברכים את החודש ומה מוסיפים בשבת?

כל ניסיונותיו של הרב ללמדו אחת ולתמיד את סדר התפילה - השיגו שווא. לא היה מנוס מלהכין לו, כל שבוע מחדש, רשימה מפורטת ומדוקדקת של סדרי התפילה לשבוע הקרוב, בדיק מה אומרים ביום ראשון ומה ביום שני, שלישי ורביעי ושבת.

את הרשימה היה משולם מייקר יותר מכל רכוש. הוא שמר

"כשחודש חשוון מתקרב לסימו ועדיין כל סימן לגשם לא נראה באופק. הקור הגיע גם הגיע אבל אפילו טיפת מטר אחת לא ביקרה בירושלים. אנו מבינים שישנה גזירה בשמים העוצרת את הגשמים. יש משהו שמיימי שגורם לגשם מלהגיע ולהרוות את האדמה. כל איכרי ירושלים משוועים למים בשביל שדותיהם וילדי ירושלים נושאים מבט דומע אל הבורות, ממתנינים שהם יתמלאו במי גשמים ושוב יהיה להם מי שתייה בשפע. על כיבוס בגדים ורחיצת הגוף מי בכלל מעז לחשוב? לכן מתכנסים אנו, כל בני ירושלים יחדיו, מתענית בתענית-גשמים, שבים בתשובה ועורכים 'יום כיפורים' בשנית מתוך ייחול ותחינה שיתח האלוקים את ארובות השמים וימטיר לנו מטר לרוב".

ארובות נפתחו

אם חשב הרב שהפעם הוא יקלע להבנתו של משולם, הוא רואה בפחי נפש את הכפרי שלפניו מביט עליו בתדהמה מוחלטת. "מה? לא יורד אצלכם גשם? אצלי יורדים גשמים. ובכלל, כשגשמים לא יורדים לא מצאתם משהו פשוט יותר מאשר לגזור צום ותענית על כל יהודי ירושלים? מתפלא אני עליכם?" כעת הגיע תורו של הרב להתבלבל מעט. "מה אתה חושב שצריך לעשות כשיש עצירת גשמים. ובכלל, איך יכול להיות שאצלך, מרחק נסיעה קצר מירושלים, יורדים גשמים? מה אתה עושה כשהגשם לא יורד מהשמים ולא מרווה את אדמת גינתך כדי צמיחה?" "מאד פשוט" - משולם נענה בתמימות טהורה - "כשגשם לא יורד ואני רואה שהירקות לא יצמחו השבוע, אני פשוט יוצא החוצה, אל הגינה, פורש ידיים אל השמים ואומר בשפה משלי, הרי אני לא מכיר תפילות ונוסחאות: 'אבא שבשמים. אני צריך גשם! אבא, אני לא יכול לוותר על גשם, אחרת הירקות לא יצמחו!' וזהו. אני לא צריך יותר מזה. מיד כשאני מבקש מאבא שבשמים הוא שולח לי גשם. וכי קשה בשבילו להביא לי קצת גשם מאוצרו הטוב? אני מבקש והוא שולח לי. כמו שאבא שולח מנה משביעה לבנו הרעב".

מנסה הרב להסתיר את פליאתו ומבקש ממשולם: "אם ככה, צא ותנסה לבקש מאבינו שבשמים גם כאן, עבור יהודי עיר הקודש" ומשולם נענה בחפץ לב.

עומד לו כפרי טהור-לב בחצר בית-הכנסת. לבוש במכנסי בד חומים ובחולצת צמר מוכתמת. נעליו מגושמות ובוציות וכובע פרוותי לראשו. זקנו מגודל פרא וטוהר נשפך מעיניו אותן הוא מרים אל השמים בתמימות קדושה. הוא לא מכוון כוונות ולא מייחד ייחודים, אלא פונה אל אביו שבשמים בשפת איכרים פשוטה כשדמעות זולגות במורד החוטם:

"אבא, אתה רואה את בניך בירושלים שזקוקים לגשם, לא תשלח להם מטר? תן להם אבא, תן להם מאוצרך הטוב". גשמי ברכה החלו שוטפים את עיר הקודש והמקדש.

(המבשר)

במשולם נוטש מאחוריו את העגלה והחמור וארגזי הירקות ופותח במרוצה טרופה.

משולם הגיע לבית הרב, נשמתו בקושי מוחזקת בקרבו וביקש לפגוש במרא דאתרא. "הרב נמצא בבית-הכנסת", ענוהו בנווהו ומשולם המשיך במרוצתו, הפעם לעבר בית-הכנסת שבמרכזה של ירושלים שבתוך החומות. מרוב שנפשו עגומה עליו הוא אינו חש את ליבו ההולם ואת ריאותיו הרוטטות ממאמץ נשימתי. הוא מגיע לבית-הכנסת, מטפס במדרגות ורץ הישר למקומו של הרב, שם הוא שואל בדחילו ובכאב:

"רבי, מה זאת עשית לי? הרב לא כתב שהיום מתענים בתענית ציבור. גם אכלתי היום לשובע, חצי כיכר מרוח בחמאה, וגם לא אמרתי את התפילות והפיוטים שאומרים ביום צום-תענית. אוי לי שכך עלתה לי. בוש אני מאבי שבשמים. געוואלד. אלל!".

תענית גשמים

נושא הרב מבט רחום אל משולם תמים הלב וזך הרעיון. רואה אותו מתפתל מרוב יראת השם הבוערת בקרבו. "משולם יקיר ליבי. אי משולם הצדיק, תנוח דעתך, אתה יכול להיות רגוע וגם שְׁלוֹ, חלילה לא אכלת ביום תענית וגם בתפילתך לא פספסת מאומה. יהודי כשר אתה וחלילה לי מלהטעות אותך ולו בשגגה. אכן, העם היהודי אינו מתענה היום בתענית-ציבור, לא עשרה בטבת היום, יום בו צר האויב על עיר האלוקים, ולא תשעה-באב, יום בו שרף מנאץ את היכל השם. רק אנחנו כאן, בעיר-הקודש ירושלים, גזרנו על עצמנו להתענות היום מבלי מאכל ומשקה. אבל התענית על כל הלכותיו ותפילותיו אינה תקפה כי אם לבני ירושלים בלבד. אתה, איש הפרבר, פטור אתה מן התענית. הַרְגֵע נא יקירי".

מבטו הכאוב והנסער של משולם הופך באחת למבולבל. הוא לא מצליח להבין איך תתכן תענית לבני ירושלים בלבד. "וכי ביום פורים מדובר, בו חוגגים בני ירושלים בנפרד מכל העולם?" הוא תוהה בתמימות.

הרב מסביר לו פנים ומסביר לו דברים:

"מדובר בתענית-גשמים. לא תענית קבועה בלוח השנה. לא משהו של פעם בשנה אלא תענית חד-פעמית, תענית שגוזרים עליה רק בשנים שחונות במיוחד".

הבלבול בעיניו של משולם רק מעמיק. אישוניו זזות מאליהן ימין ושמאל. כמו מחפש הסבר פשוט, במילים שהוא מבין. מעולם הוא לא שמע על 'תענית גשמים'. "מענים את הגוף כדי שהבורא ימחל לעוונותינו. מתענים גם לזכר חורבן בית המקדש או רציחתו של גדליה בן אחיקם. אבל מה הקשר בין תענית לבין גשם?" כולו מלא פליאה.

והרב, כמו רבי פרידא, האמורא, שהסביר פרקו לתלמידו ארבע-מאות פעמים, בסבלנות אין קץ; מושיב את משולם לידו ומסביר לו כמו שמסבירים לילד שמתחיל ללמוד משניות מסכת תענית:

"תתקשר מיד לערבי הזה, ותגיד לו שעד סוף היום יניח את הרכב בדיוק במקום ממנו הוא גנב אותו, ואם לאו הוא ומשפחתו ימותו תוך זמן קצר! הרכב שייך לישיבה קדושה, ואם הוא יעז לפרק את הרכב, יתפרקו לו הידיים והרגליים"

הרה"ג ר' רונן קונץ שליט"א מספר על הגאון רבי שלום מאיר יונגרמן זצ"ל

כלשונו. הערבי כצפוי לא התרגש יותר מידי. הוא פרץ בצחוק מתגלגל, ואמר שנשאר לי פחות משעה להפקיד את הכסף... אבל מתברר שרצון יראיו יעשה, וכוחו של אותו זקן הגיע עד למגרשיה המאובקים של טול-כרם. "באותו לילה, אני מקבל שוב טלפון מהערבי. אבל הפעם היה התור שלי לחייך... 'שמתי את האוטו בנתניה, בדיוק שם באותו רחוב', בישר לי הערבי בנימה מובסת, 'לך תיקח משם את האוטו ותראה שהכל בסדר'. יצאתי מיד לנתניה ומצאתי את הרכב חונה שם בשלווה, שלם ומוגן, כשאף לא אחד מהפריטים הרבים שהיו בתוכו חסרים או ניזוקים."

כאב רחום

נקודה נוספת מציין ר' רונן קונץ, כי בנסיעותיו התכופות של הרב זצ"ל לארצות הניכר, הוא נהג שלא להתאכסן בבתי מלון וכדומה, אלא בחר לעצמו 'חורים' במקומות נידחים וזולים. כאשר הג'ר שמואל זקס שליט"א נקלע פעם לחו"ל לאותה עיר בה שהה הרב זצ"ל באותה העת, הוא ביקש לבקר אותו. הג'ר שמואל התקשר אליו, בירר את כתובת המלון בו הוא שוהה, ויצא לדרך. אבל כאשר התקרב למקום, הוא לא מצא שום מלון. להיפך, האזור כולו היה נראה כמו משכנות עוני ועזובה.

"רבי שלום!", נדהם ר' שמואל כשפגש אותו סוף סוף. "למה אתה שוהה כאן בכזה מקום עלוב? החסרים נדיבים שישמחו לארח אותך בכבוד הראוי לך, ובתנאים נאותים?!" ור' שלום הסביר: "כשמתארחים אצל אחרים, יש לפעמים בעיות, ייחוד, כשרות, אי נעימות כשאני חוזר מאוחר בלילה ומעיר את בני הבית. כאן, אני בא מתי שאני רוצה והולך מתי שאני רוצה, בלי להיות מחוייב למארח."

"אבל אתה לא מפחד?" תהה ר' שמואל. "האזור הזה שורץ הומלסים וטיפוסים מפוקפקים שאפילו באור יום לא מומלץ לפגוש פנים אל פנים!" - וכי מה חסר לי כאן? השיב הרב. "יש פה מיטה, כיסא, שולחן וארון ספרים. וכי יש עוד משהו שיהודי צריך?!" - -

מפעל החיים של הגאון רבי שלום מאיר יונגרמן זצ"ל, ר' שולעם' בפי תלמידיו ומקורביו, מרשים בכל קנה מידה, כבר בהיותו בן 28, שנים לא רבות לאחר ששרד בדרך לא דרך את מאורעות השואה הארורה, הקים וייסד את כולל האברכים הראשון ביישוב זכרון יעקב, בהמשך ייסד הרב יונגרמן את הקרית החרדית בזכרון יעקב - קרית חזון איש וקרית חפץ חיים, וכן רשת מוסדות - ישיבה גבוהה, ישיבה לצעירים, שני תלמודי תורה, שני בתי ספר לבנות, מתיבתא, סמינר לבנות, שנים עשר גני ילדים ולא פחות משמונה כוללי אברכים, מהם בזכרון יעקב ומהם ב'פריפריה' של זכרון יעקב. לימים הקים כוללים נוספים בתל אביב, בבני ברק, במודיעין עילית ובאלעד, לצד רשת מדרשות, בתי ספר וגני ילדים.

הרה"ג ר' רונן קונץ שליט"א אשר ניצב לצידו של הרב יונגרמן, וליווה אותו ברבים מהצמתים המשמעותיים בתולדות המוסדות מספר: "אני יכול לספר לדוגמא מעשה שהיה עמי, כאשר בזכותו של הרב הושבה גניבה יקרה אל הישיבה. פעם אחת נסעתי ברכב של הישיבה לבית החולים לניאדו בנתניה, והחנתי את הרכב ברחוב הסמוך. כאשר חזרתי מבית החולים גיליתי שהרכב נעלם, או במילים מדוייקות יותר: נגנב. ניגשתי כמובן להגיש תלונה במשטרת נתניה, וחזרתי חזרה לזכרון יעקב כשאני נבוך ומדוכדך."

"זמן קצר לאחר שהגעתי חזרה למשרד הישיבה, אני מקבל טלפון, כשמעבר לקו אני נדהם לשמוע במבטא גרוני ועברית קלוקלת את 'הבשורה' הבאה: 'הרכב שלך פה אצלי בטול-כרם, יש לך שעתיים להעביר \$5,000 למקום פלוני. אם לא תעביר את הכסף בזמן, הרכב שלך יפורק לגורמים'. ניגשתי אל ר' שלום ושאלתי מה עושים, האם להעביר את הכסף לידי הישמעאלי? התשובה של הרב הפתיעה אותי מאד. 'תתקשר מיד לערבי הזה', אמר הרב, 'ותגיד לו שעד סוף היום יניח את הרכב בדיוק במקום ממנו הוא גנב אותו, ואם לאו, הוא ומשפחתו ימותו תוך זמן קצר! תגיד לו שהרכב שייך לישיבה קדושה, ואם הוא יעז לפרק את הרכב, יתפרקו לו הידיים והרגליים'."

"היה לי ממש קשה לקיים את הוראתו של הרב", משחזר ר' רונן. פחדתי לאיים בצורה בוטה כל כך על ערבי פרא אדם. אבל חזקה עלי מצוותו של הרב, וטלפנתי לאותו מספר ממנו התקשר הערבי, ומסרתי לו ברעד כששיניי נוקשות זו לזו את דברי הרב

אבל כאשר זה הגיע לתלמידיו-בניו, הוא לא התפשר על פחות מהטוב ביותר. היחס שלו כלפיהם היה כאשר ישא האומן את היונק. כך מספר ר' חונן מעשה מפעמים: "פעם נהג אחד הבחורים

"הוא לא חשב על הנזק הכבד, הוא לא עסק באשמה ובאחריות של הבחור לנזקים הכבדים הוא חשב כמו אבא: והדבר הראשון שעלה בראשו, היו הצרכים הדחופים של אותו תלמיד שהתעוררו בעקבות השריפה".

(מתוך מוסף שבת קודש, יתד נאמן פרשת שמות)

ברשלנות חמורה, וכתוצאה מחוסר עירנותו נשרף כל החדר שלו בפנימיית הישיבה. המקום כולו היה מפוחם ושרוף לחלוטין והנזק היה כבד. כאשר הגיע והדברים לאוזניו של הרב זצ"ל, התגובה האוטומטית שלו היתה: 'אוי, הרי נשרפו לו התפילין, צריך לקנות לו דחוף תפילין חדשות...'

אותו יהודי הסתקן מאוד, ובהזדמנות ניגש אל בני ושאל אותו מה פשר האמירה המשונה הזאת. למה אתה רוצה שיזרקו אותך בתוך שק, על מה אתה מדבר?"

סיפור חזק על ניהום אבלים שהשפיע על המנחם למשך יותר משנתיים

ישראל ויים

את הסיפור הבא שמעתי מפיו של ידיד שמבקש לפרסם אותו לזיכוי הרבים:

הימים היו ימי אבל כבד בכל תפוצות ישראל. 45 משפחות ישבו שבעה במקביל. 45 משפחות איבדו את יקיריהן באסון הנורא בהר מירון.

הלכתי אז לנחם אבלים בביתה של משפחת רובין, שם ישבו הוריו, רעייתו, אחיו, אחיותיו וילדים הרכים של האברך הצדיק רבי יהודה לייב רובין זצ"ל, שהיה יגע בתורה והתמסר בכל כוחותיו למען בחורים ונערים שהיו זקוקים ליד מכוונת בעת שהתמודדו מול קשיים כאלו ואחרים.

ישבתי שם מול האבלים כשבמרכז ישב אביו של ר' יהודה לייב, הרב יום טוב רובין יבלחט"א, עורך אחראי בעיתון 'המבשר', איש בעל שאר רוח ושיעור קומה, אדם תורני שכל מילה היוצאת מפיו שקולה ומדודה, על אחת כמה וכמה מילים שנכתבות על ידו. הוא סיפר סיפורים רבים אודות בנו. בשעת פטירתו של אדם מלווים אותו המעשים הטובים שעשה, הם באים אל בית האבלים, כל אחד מהאנשים שהכירו אותו מביא איתו סיפור נוסף, והמשפחה שומעת, ומעבירה אותם הלאה, אל המנחמים שבאים לאחר מכן.

אבל אחד הסיפורים הותיר בי רושם חזק באופן מיוחד. היה זה סיפור מאוד פשוט לכאורה, לא משהו מיוחד.

וכך הוא סיפר: "אתמול בא לכאן חבר של יהוד'לה לנחם אותנו. הוא היה מתפלל איתו בקביעות תפילת שחרית באותו בית כנסת, והוא מספר שהוא שם לב שכל בוקר, כשהבן שלי היה מתעטף בטלית, הוא היה מתכוון לעטיפה לאחר שבדק את הציציות, מרים את הטלית מעל לראשו ואומר משפט מאוד חריג:

"ריבנו של עולם, ווארף מיר א ריין אין דיין זאק".

"כלומר: 'ריבנו של עולם, זרוק אותי אל תוך השק שלך'".

"לאחר מכן היה מברך 'אשר קידשנו במצוותיו וציוונו להתעטף

בציצית', והיה מתעטף כנהוג וכמקובל.

"אותו יהודי הסתקן מאוד, ובהזדמנות ניגש אל בני ושאל אותו מה פשר האמירה המשונה הזאת. למה אתה רוצה שיזרקו אותך בתוך שק, על מה אתה מדבר?"

"השיב לו ר' יהודה לייב זצ"ל שהוא מבסס את דבריו על דבר תורה של הרה"ק רבי נתן מברסלב שאומר שהטלית היא הרי שייכת לקב"ה וכשאנחנו מתעטפים בה אנחנו מכניסים את עצמנו אל תוך השק שלו, מפקידים את עצמנו בידי ומפסיקים לנהל את העולם בעצמנו.

"על בסיס זה אני מבקש מהקב"ה כל בוקר", כך אמר לו ר' יהודה, "שיכניס אותי לתוך השק שלו. אני לא רוצה לנהל את העולם, אני לא רוצה לנהל אפילו את עצמי, אני רוצה למסור את עצמי לקב"ה שיכניס אותי בתוך השק שלו ושינהל לי את החיים בלי שום עזרה מצדו!".

מאז ששמעתי את הסיפור הזה ב'שבועה' של משפחת רובין, זה השפיע עלי מאוד. אמנם לא כל בוקר, אבל זה כן קורה לי פעמים רבות, כשאני מתעטף בבוקר בטלית, אני חוזר על המשפט הזה, אני מתעטף בטלית ונשאר קצת ככה כשאני עטוף כולי בבגד של מצווה, אני מפקיר את עצמי בידי הקב"ה. נכון, זה רק לכמה שניות, חצי דקה לכל היותר, אבל בכמה שניות הללו מתפשט בגופי הרגשה מאוד מאוד נעימה ומחממת, אני מרגיש כמו ילד קטן שמוחזק בזרועותיו של אביו החזק, מתרפק עליו, ומרגיש הכי בטוח והכי מאושר בעולם כולו...

שווה לנסות!

מֶרֶן הֶרֶב עֹבְדֵי־יֹסֵף זְצוּק"ל שֶׁמָּח מְאֹד עַל הַמַּתְנָה הַיְקָרָה, וְכִשְׁבָּא לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל נִגְשׂוּ אֵלָיו מֵהָאוֹנִיבֶרְסִיטָה, וְרָצוּ לְקַנּוֹת מִמֶּנּוּ אֶת כְּתָבֵי הַיָּד בְּסִכּוּם כֶּסֶף גָּדוֹל, אֲךָ מֶרֶן זְצוּק"ל לֹא הִסְכִּים לְמַכּוֹר אֶת כְּתָבֵי הַיָּד הַקְּדוּשׁ הַזֶּה בְּשׂוּם פָּנִים וְאוֹפֵן!

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א, על השורשים הקדושים הטמונים באדם

חשקה בתורה. הוא רצה להישאר בישיבה עוד כמה ימים, אך האב התנגד לכך בנחרצות, והחליט להגיע לישיבה כדי לקחת את בנו. אמר ועשה. הגיע לישיבה, ושאל היכן בנו. אמרו לו שהוא סועד יחד עם תלמידי הישיבה בחדר האוכל. כשהגיע לשם ראה שהבחורים נגשים ליטול ידיים לסעודת הבקר.

הוא עמד לא רחוק, והסתכל איך כל אחד ואחד מהבחורים, באדיבות מופלאה, ממלא לשני את הספל לנטילת ידיים, ואומר "בכבוד, בכבוד, בכבוד..."

אחר כך נכנס לחדר האוכל וראה לנגד עיניו מאות בחורי ישיבה הסועדים את סעודתם בשקט, בנועם, בדרך ארץ. הוא היה אחוז התפעלות. הוא הרי יודע מה זה מוסד חינוכי. בבית הספר שלו יש אלפי תלמידים, וחלק ניכר מזמנו מוקדש להתמודדות עם בעיות משמעת שלהם...

לאחר מכן הוא נכנס לחדר הלימוד שלי. הוא דיבר אלי בנימה מפיסת: "כבוד הרב, האמת היא שבאתי לקחת את בני ולמחות בפניכם על השערורייה שעשיתם כשגזלתם ממני את הבן. אבל לאחר שראיתי את הבחורים שלכם בחדר האוכל, והתפעלתי מהדרך ארץ ומהמידות הטובות שלהם, אני אומר לכם: לא אכפת לי שכל הבנים שלי ילמדו כאן..."

ובאמת כך היה, במשך השנים ארבעת בניו למדו בישיבה, וברבות הימים הפכו למזכי הרבים ומרביצי תורה לעדרים. אחד מהם משמש כיום כראש כולל, והשני מלמד בתלמוד תורה, ברוך ה'. אחר כך נעשינו ידידים והוא בעצמו [האבא] התחזק ונעשה ירא שמים בתכלית.

"ישראל אשר בך אתפאר"

אין ספק שהשורשים הקדושים הנטועים באותו אדם השפיעו עליו לטובה, והולידו בו את הרצון שבניו יתחנכו לתורה וליראת שמים.

מאידך גיסא, המעשה הזה מלמד אותנו, איזו אחריות רובצת על תלמידי חכמים ובני תורה, איזה קידוש ה' יש בהתנהגותם, ועד כמה גדולה השפעתם על כל סביבתם.

הגמרא (יומא פו ע"א) דורשת על הפסוק (דברים ו, ה): "ואהבת את ה' אלוהיך" - "שיהיה שם שמים מתאהב על ידך". כלומר,

לעתים אנו פוגשים אדם, שכלפי חוץ נראה רחוק מתורה ומצוות, ואורחות חייו רחוקים מדרך ה', דעותיו מנוגדות לדרך התורה, והשקפותיו פסולות. אך אם נתחקה אחר שורשיו, יתברר לנו שאבות אבותיו היו רבנים גדולי תורה. בשל נסיבות החיים התדרדר הוא לאן שהתדרדר, אבל אסור לנו להתנכר לו! צריך לגלות כלפיו יחס של קירבה, לרומם ולמשוך אותו בעבותות אהבה אל בורא עולם ואל דרך ה', לקרבו אל התורה והיראה ואל שמירת המצוות. אלו אינם דיבורים בעלמא. בדורנו זכינו לראות את הדברים במוחש.

לפני כמה שנים הגיעו לישיבתנו כמה בחורים, שהיו בעלי עדינות נפש מיוחדת. שאלתי אותם לשם משפחתם. השם היה מתורגם לשפה העברית ['דקל'] ושאלתי מה שם משפחתם המקורי. לאחר דרישות וחקירות על מוצאם, גלינו שהם נצר לאחת המשפחות המיוחסות בישראל, מצאצאיו של אחד מגדולי ישראל הקדמונים - רבנו המהריק"ש, רבי יעקב קשטרו זצ"ל, מחבר הספר "אהלי יעקב", רבה של מצרים, שחי לפני כארבע מאות שנה, והיה בן דורו ורעהו של מרן ה'בית יוסף'.

הוא בעצמו רצה לחבר ספר הלכות כדוגמת ה'שולחן ערוך', אך כיון שכבר יצא לאור ספרו של מרן ה'בית יוסף', כתב בספרו רק הגהות על ה'שולחן ערוך'.

כשמורנו ורבנו, מרן רבנו הגדול, גאון עוזנו והדר תפארתנו הרב עובדיה יוסף זצוק"ל היה במצרים, אחד ממשפחת קשטרו ביקש לכבדו, ונתן לו את כתבי היד של זקנו, רבי יעקב קשטרו זצ"ל. מרן שמח מאד על המתנה היקרה, וכשבא לארץ ישראל נגשו אליו מהאוניברסיטה, ורצו לקנות ממנו את כתבי היד בסכום כסף גדול, אך מרן זצוק"ל לא הסכים למכור את כתב היד הקדוש הזה בשום פנים ואופן!

זכתה ישיבת 'אור החיים' להחזיר את הבנים לשורשם, וראינו בחוש שמתקיים הפסוק: "לא ימושו מפיק ומפי זרע ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם" (ישעיה נט, כא). כמו שדרשו רבותינו (בבא מציעא פה ע"א): "כל שהוא תלמיד חכם, ובנו תלמיד חכם, ובן בנו תלמיד חכם - שוב אין תורה פוסקת מזרעו לעולם... אמר הקדוש ברוך הוא: אני ערב לך בדבר זה".

אביהם של הבחורים הללו היה מנהל בית ספר גדול של כאלף תלמידים. הבן הגדול, בן השבע-עשרה, הגיע לישיבה לשבת, ונפשו

נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו". על ידי דרכיו ומעשיו הוא גורם לקידוש שם שמים בעולם, ובזכותו אנשים מתקרבים לה' ולתורתו.

אלו זכויות גדולות יש לו! על אדם כזה דורשת הגמרא את הפסוק (ישעיהו מט, ג): "ישראל אשר בך אתפאר".
(מתוך הספר 'משכני' במדבר)

אהבת ה' הכי גדולה היא, כאשר האדם באורחותיו ובהנהגותיו הטובות גורם לריבוי אהבת ה' בעולם.

הכיצד?

אומרת הגמרא: "שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות". הבריות רואות את מעשיו ואת התנהגותו הטובה, ואומרות: "פלוני שלמד תורה - ראו כמה

רבי גדליה הסכים לקנות מקורר, אבל הוסיף שברגע שהמקורר יכנס הביתה הוא ישים את המפתחות של משרתו כמשגיה על השולחן - כלשונו ויתפטר מהישיבה

משגיה ישיבת 'קול תורה' רבי גדליה אייזמן זצ"ל, בדוגמא מוחשית על 'קשוט עצמיך תחילה'

מספר תלמידו הותיק המשגיה הגה"צ רבי דן סגל שליט"א: "היתה תקופה שרבי גדליה אמר בפני התלמידים סדרת 'ועדים' בענייני מותרות והתרחקות מחיי העולם-הזה, שכלשון הספר 'מסילת ישרים' הם אלו 'הדברים הרבים המרחיקים את האדם ממנו יתברך ומן הטוב האמיתי'. והנה שמנו לב, כי בדבריו הוא מדגיש חזור והדגש שהמושג 'לוקוסוס' ו'מותרות' אינו דבר קבוע אלא משתנה לפי התקופה, הזמן, סגנון האנשים והנסיבות המיוחדות של כל מקרה. כך שישנם מקרים שבעבר נחשבו למותרות, והיום הם שווים לכל נפש ואין מניעה להשתמש בהם. כך שיש לבחון כל דבר לפי עניינו. היה זה לפלא בעינינו מדוע הוא מדגיש זאת שוב ושוב, ורק לאחר תקופה נודע לנו פשר הדבר".

דבריו אלה של רבי גדליה נבעו מתוכנית לקנית מקורר חשמלי בביתו שהעסיקה באותה העת את בני ביתו. לבחורים נודע הדבר מאמו של אחד מהם, שידידה קרובה היתה לרבנית ע"ה, וממנה שמעה את הסיפור בקצרה. אך בנו של רבי גדליה, רבי יוסף, מגולל את סיפור המעשה מתחילתו בהרחבה:

התקופה שבה התרחש הסיפור היה בראשית ימות המדינה, בשנת תשי"א-תשי"ב לערך. אז כמעט לא היו מקררים חשמליים בארץ. כדי לשמר את המאכלים הרגישים היו מאכסנים אותם בארגז עץ שבתאו העליון היו מניחים בלוקים של קרח, וצינור ניקוז היה מנקז את המים שהפשירו לתוך קערה בתחתיתו. את הקרח היו קונים מ'בעלי עגלה' עם חמורים שסובבו ברחובות ועל כך היתה פרנסתם. כך השתמר האוכל בבתי כיום-יומיים.

השגת הקרח כרוכה היתה באי נעימות ובטרחה מרובה; עמידה בתור לקנייתו בחברת כל מיני טיפוסים מהרחוב, הטענתו על עגלת ילדים, לא ניתן היה לשאתו בצורה אחרת, סחיבתו עד לבית וריקון הקערה שבארגז באופן תדיר. הכביד מאד גם הצורך לקנות כל העת מזון טרי כי הוא היה משתמר בארגז רק לזמן קצר.

מאז ומתמיד הציקה למשגיה רבי גדליה אייזמן זצ"ל התחושה שהוא מוכיח בשער את שומעי לקחו על מעשים ודרגות בעבודת ד', כשהוא עצמו איננו עומד בהם ואיננו מקיימם. כמעט בכל שיחה הוא היה משרבב דרך קבע משפטים כמו: "אני אומר לכם!..." כאומר מי אני ובאיזה זכות אני דורש מכם דרישות כה גבוהות. הוא היה מתבטא גם באידיש ואומר: "איך רעדט צום זיך ברייט!..." ["אני מדבר לעצמי ברחבות"], כשמובנם של שני הביטויים שווה. תכופות הוא היה מוסיף: "אנחנו מדברים ביחד..." כשכוונתו שאין כאן תובע ונתבעים, אלא כולם משנסים מותניים יחד להתעלות ולהתחזק. לעתים הוא היה כאילו מתנצל בחצי פה ואומר: "אני עומד פה?!..." היינו שאלו הן דרישות התפקיד והמשרה ואין זו כביכול אשמתו... תכיפות התבטאויותיו אלו מלמדת עד כמה הוא חי את התחושות הללו ועד כמה הוא היה מחובר אליהן. כל זאת מכח דברי חז"ל (בבא מציעא ק, ב) שאמרו: "קשוט עצמך תחילה ואחר כך קשוט אחרים".

בהקשר זה סיפר התלמיד הותיק הרה"ג רבי יוסף מנדלבוים זצ"ל סיפור מאלף: "בתקופת לימודי בישיבה, בתחילת שנות ה'ה' היו בחורים חריפי-שכל וחד-עיני שידעו לנחש עוד קודם השיחה של רבי גדליה במה היא עומדת לעסוק, וזאת בשל החובה שהוא חש 'לקשוט' עצמו תחילה. לדוגמא; פעם הם הבחינו בימים שקדמו לשיחה שהוא משתדל באופן מיוחד לנהוג בהנהגות של הטבה לזולת, של עשיית חסד בשלימות וכדומה. ואכן, על נושא זה נסבה השיחה שנאמרה אחר כך. פעם אחרת, ביום שקדם לשיחה, ביקר רבי גדליה את עצמו באוזני תלמיד על מידה מסוימת שסבור היה שהוא לוקה בה בחסר. למחרת בשיחה, הוא דיבר אודות מידה זו, אולם הדגיש כי מה שהוא אומר כעת זהו רק השלב הראשון של העבודה: 'איך להתחיל לעבוד על מידה זו' - כלשונו. כך התלמידים חשו שדבריו כולם אינם מנותקים מעבודתו הרוחנית האישית, וכתוצאה מכך הם הושפעו מהם לאין ערוך".

לו נמרצות שאכן הוא בהחלט מסכים להתחשב בכל הקשיים המרובים שמסביב והוא מסכים לקנות מקרר. אלא שברגע שהמקרר יכנס הביתה הוא 'ישים את המפתחות' של משרתו כמשגיח 'על השולחן' - כלשונו ויתפטר מהישיבה באופן מיידי. כך, נכון לאותה העת, ירדה קניית המקרר מן הפרק.

אך כעבור שנים ספורות, בסביבת השנים תשט"ו - תשט"ז, נאות רבי גדליה לבקשת הרבנית לקנות את המקרר. היא שכנעה אותו שבשנים שחלפו מבקשתה הקודמת חל שנוי במצב ועתה מצוי המקרר בבתים רבים יותר, ושוב איננו 'לוקסוס' ונחלת יחידי סגולה בלבד. גם רבי שלמה הופמן הצטרף לטענותיה של הרבנית והדגיש אותם באוזני רבי גדליה. מכח הטיעון הזה, ובהתחשב בקושי הגדול שבבית, התפשר רבי גדליה והתרצה להכניס את המקרר לביתו, על אף הזמן הקצר יחסית שחלף מסירובו הנמרץ הקודם.

בכך פעל רבי גדליה למעשה על פי ההדגשה שהוא חזר עליה שוב ושוב באוזני התלמידים. הוא המחיש כאן את העיקרון שהשיפוט בשאלות רוחניות לא יהיה מקובע ונוקשה, אלא יבחן כל דבר תמיד לגופו של עניין בהתאם לשינוי הנסיבות. אלה היו התובנות שעסק בהן רבי גדליה באותה עת, ואשר באו לידי ביטוי שוב ושוב ב'ועדים' שנאמרו אז.

(מתוך הספר 'רבי גדליה')

הרבנית, כגננת מצליחה, היתה המפרנסת הראשית בבית. עקב עבודתה היא נאלצה לעזוב את הבית מוקדם בבוקר, וטרחה זו של הטיפול בקרח בנוסף לעול הילדים וסידור הבית מידי בוקר, הקשו עליה מאד. בצר לה היא בקשה לקנות מקרר חשמלי, פרימיטיבי אמנם, אך כזה שהיה פוטר אותה מעיסוק בקרח. כאמור, באותן שנים מקרר חשמלי היה דבר נדיר, והוא היה מצוי בבתי עשירים ושועי-ארץ בלבד. אי לכך, התנגד רבי גדליה נמרצות לקניה, וטען את הטענה שכבר הובאה בשמו - שלא יתכן שמחד גיסא הוא מחנך תלמידים לתורה ולהתרחקות מתפנוקי העולם, ובה בשעה הוא מכניס לביתו מכשיר מותרות שכזה. "האוכל לעשות שקר בנפשי תוך כדי דיבור?"... - שאל רטורית. אך כדי להקל על הקושי האמיתי שהיה לרבנית מידי בוקר הוא הציע ליטול על עצמו בכל יום את הטיפול בקרח. כדרכם של בעלי המוסר שאינם מטילים את עול ה'חומרות' שלהם על אחרים.

נכונותו זו של רבי גדליה לא רק שלא הקלה על הרבנית אלא אף הכבידה עליה. היא התחלחה למחשבה שבעלה המשגיח יעמוד בתור ברחובה של עיר עם כל השאר, יקנה את הקרח, יסחוב אותו ברחוב לעיני כל ולאחר מכן יצטרך לטפל בו בבית. משכך, היא ביקשה מידידו הטוב של רבי גדליה, הרב הגאון רבי שלמה הופמן זצ"ל שיסביר לו את כל צדדי הקושי בהשגת הקרח, בין אם העול יוטל עליה ובין אם הוא יוטל עליו. רבי גדליה השיב

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

נזיר דף טז

כשרבי לייב בעל היסורים בא בחלום להגה"צ הרב ואזנר

זהו בית הקברות

בחסדי ה' השלג לא נערם לגבהים, וכך יכל לחזור לביתו. בהגיעו לביתו סיפר לזוגתו את כל אשר קרהו, והעלה בפניה כי חושב הוא שאותו יהודי היה אליהו הנביא ז"ל, האשה נדה לו בראשה, כיצד זה אברך בן אוריין כמוך נכנס לדמיונות, כנראה הסיבה שהוא נעלם משום שהיה זריז מאד.

אותו אברך לא נרגע וניגש אל רבינו ושח לו את סיפורו, רבינו השיבו בניחותא, כי אל לו להכנס לדמיונות, ומסתמא האיש המסתורי הזדרז ולכן לא ראהו. שב האברך לביתו ושח לזוגתו את דברי הרב והיא כמובן השיבה כי ידעה זאת בברור...

והנה, למחרת בבוקר נשמעו דפיקות בבית האברך הנ"ל, שליח מיוחד הגיע ובקשתו בפיו: הרב וואזנר ביקש שתבוא אליו, הלה כמובן הזדרז בהתרגשות להגיע לבית רבנו, משכנס פנימה אמר לו רבנו: אני מתנצל כי אמרתי לך אתמול שמסתמא מדובר באיש זריז, אמנם זה לא היה אליהו הנביא ז"ל, אך זה היה רבי לייב בעל היסורים בעצמו, שכן הלילה הוא נגלה אלי בחלום ואמר:

"אני רבי לייב בעל היסורים בעצמי אשר שהיתי עם אותו אברך בכל זמן אמירת התהילים ליד ציוני, שכן לא רציתי להשאירו לבד ביום שלג, וליוויתיו עד התחנה, ותאמר לאברך זה כי גם תפילתו התקבלה ובחודש הקרוב בתו תתארס, וכך אכן היה..."

(ולא שבט הלוי בלבד)

סיפור מפעים התרחש לפני כעשר שנים, היה אברך חשוב אשר קיבל על עצמו יחד עם זוגתו, לבוא ולומר את כל ספר התהילים על ציונו של הרה"ק רבי לייב בעל היסורים זי"ע, הטמון בעיה"ק צפת ת"ו עבור ישועת בתו שבגרה ועדיין לא נישאה.

באחד הימים נסע עם זוגתו לקיים את הבטחתם לומר את כל התהילים על ציון רבי לייב. בהתקרבם לעיה"ק צפת החל לרדת שלג סוער באזור הצפון, זוגתו הבינה כי בקצב הזה לא יוכלו לחזור לביתם שבבני ברק, והחליטה ליד מושב 'ראש פינה' לשוב על עקבותיה לעבר ביתה.

אולם בעלה היה נחוש בדעתו, כי הוא יגיע לציון ויהי מה, הלה אכן הגיע למרומי בית הקברות העתיק בצפת, שם חשש כיצד ימצא את המקום ביום שלג, לשמחתו ראה מרחוק כי ליד הציון עומד יהודי וקורא אף הוא תהילים, הוא ניגש בחרדה ליד הציון והחל באמירת התהילים.

בסיימו את הספר חפץ היה להגיע לתחנה כדי לשוב לביתו, אולם לא ידע כיצד להגיע בעת שהכל שומם, הוא ביקש מהיהודי העומד לידו שיסביר לו כיצד מגיעים לתחנה המרכזית. הלה התנדב בשמחה ללכת עמו יחד עד התחנה. משהגיעו ליד תחנת האוטובוסים ביקש האברך להודות ליהודי שליווהו, אולם כהרף עין נעלם הלה מן המקום וכמה שניסה לאתרו לא מצאו.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

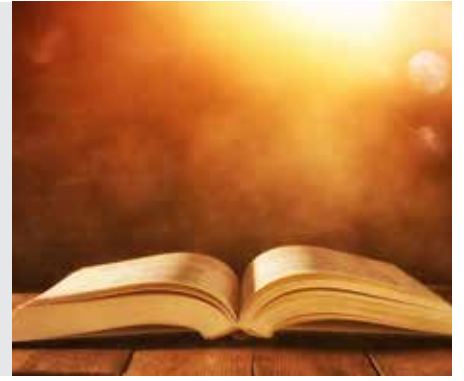
הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

אילו ברכות ותפילות חובה לומר מתוך סידור?

חודש; ברכת 'אתה קדוש' בלילה הראשון של ראש השנה; 'יעלה ויבוא' בלילה הראשון של ראש חודש וחול המועד; 'על הנסים' בלילה הראשון של חנוכה ופורים; וברכת 'קידוש לבנה'. ופיוטים הקשים להבנה, יש להתבונן בהם לפני התפילה, ואין די באמירתם מתוך סידור.

[שו"ע ק, א, ומשנ"ב א-ג; בו"מ דרשו, 1]

ברכות ותפילות שאינן שגורות בפי המתפלל מחמת שחולף זמן ניכר מאמירתם בפעם הקודמת, צריך לאומרן מתוך סידור, או להרגיל עצמו בנוסחתם - אף במחשבה - לפני התפילה. ואלו הן הברכות והתפילות שאינן שגורות: הברכה האמצעית בתפילות ערבית ומוסף של יום טוב ראשון של פסח, שבועות וסוכות, יום ראשון של ראש השנה ויום הכיפורים, ובתפילות מוסף של ראש

כיצד ינהג מי שנזכר לאחר ברכת 'אבות' שלא פָּיַן בה?

יחשוב את מילות הברכה עם פירושן. ונחלקו הפוסקים אם הלכה זו אמורה כלפי כל המילים שבברכה, או רק כלפי עיקרה. ויש אומרים שדין ברכת 'מודים' כדין ברכת אבות; ולכתחילה צריך לכוון בכל הברכות. ולמעשה אין להתפלל שנית, אלא אם כן העדר הכוונה בברכת אבות נגרם מחמת שהחזיק חפץ בידו.

[שו"ע קא, א, משנ"ב ב-ג, וביה"ל ד"ה והאידינא; בו"מ דרשו, 5, 6, 8]

מי שברך את הברכה הראשונה שבתפילת שמונה עשרה - ברכת 'אבות' - ללא כוונת פירוש המילים, לא יצא ידי חובתו. ואם שת לבו לכך לפני שאמר "ברוך אתה ה'" בסיום הברכה - ישוב למילים "אלקי אברהם..."; ואם אמר "ברוך אתה ה'" - יש אומרים שימתין ויצא ידי חובת הברכה מפני החזן (בשחרית, מנחה ומוסף), ויש אומרים שאם טרם התחיל את הברכה הבאה,

מדוע אסור להתפלל בקול?

מי שאינו יכול לכוון בלחש - רשאי להתפלל בקול נמוך, ואם גם באופן זה אינו יכול לכוון - רשאי להתפלל בקול רם. ובציבור אינו רשאי להתפלל אלא בלחש, כיון שהדבר עשוי לבלבל אחרים בתפילתם. ובדיעבד יוצא בכל אופן שיתפלל, ובלבד שיוציא בשפתיו את המילים כראוי.

[שו"ע קא, ב, משנ"ב ה, ו, ט ר"י, וביה"ל ד"ה בלבד, וד"ה ואם; בו"מ דרשו, 16]

את תפילת שמונה עשרה צריך להתפלל בלחש, במידה כזו שאחר לא יוכל לשמוע אך הוא עצמו יוכל לשמוע; ויש אומרים כי ראוי שאף הוא עצמו לא יוכל לשמוע, אך לכתחילה ראוי לנהוג כדעה הראשונה. ומאחר ותיקנו חכמים להתפלל בלחש - איסור חמור הוא להתפלל בקול רם ואף בקול נמוך, כיון שמראה בכך כאילו הקב"ה אינו שומע חלילה את תפילת הלחש. ועם זאת,

* השותה רביעית יין טהור בבת אחת, או השותה יותר מרביעית - אף שלא בבת אחת, או שהיין מזוג במעט מים, וכן השותה משקה חריף במידה המשכרת כרביעית יין - אסור בתפילת שמונה עשרה.
* השתוי והשיכור מיין, אסורים בקריאת שמע וברכותיה, ומותרים בשאר הברכות. ויש אומרים שהשיכור אסור לכתחילה בכל הברכות.
* השותה רביעית יין - אמדו חכמינו זכרונם לברכה שאם הולך מהלך של 'מיל', או ישן מעט - פגה השפעת היין.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מדוע אומרים 'ברוך שם' בלחש?

ונחלקו הפוסקים, אם התקנה לאומרו בלחישה מתייחסת אף לאמירת 'ברוך שם' שבסוף 'אנא בכח', בסוף תפילת 'יום כיפור קטן' הנאמרת בערבי ראש חודש, או לאחר 'ברכה לבטלה'. אך אם מזכיר שבח זה בדרך לימוד, כגון בלימוד הלכות אלו, לכל הדעות אין צורך לאומרו בלחישה.

[שו"ע סא, יג, ומשנ"ב ל; בו"מ דרשו, 22]

אלקינו ה' אחד", וענה אחריהם: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", שהוא שבח שהמלאכים אומרים. ותיקנו חכמינו ז"ל לומר שבח זה בקריאת שמע, מיד לאחר הפסוק 'שמע ישראל'; אך מאחר ושבח זה לא נכתב בתורה לאחר הפסוק שמע ישראל, ומכיון שהוא שבח השייך למלאכים, תיקנו חז"ל לאומרו בלחישה.

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il